

**Luonto- ja maisematutkimus
Lehtomaa**

Naantalin kaupunki

**LUONNONSUOJELU-, METSÄ- JA VESILAKIEN MUKAISET
ARVOKKAAT ELINYMPÄRISTÖT NAANTALISSA**

**Sari Rantala, Leena Lehtomaa ja Lasse Rantala
1997**

JOHDANTO	4
TUTKIMUSMENETELMÄT	4
Taustatiedot ja inventoinnin perusta	4
Maastotyö	5
TULOKSET	6
Luontotyyppien esiintyminen	6
Luonnonsuojelulain 29 §: suojellut luontotyypit	7
Suojeltaviksi esitettävät alueet	7
1. TAMMINIEMEN JALOPUUMETSÄ	7
2. HAANVUOREN JALOPUUMETSÄ	9
3. JAAKKOLAN TAMMIMETSÄ	10
4. KIRSTILÄN LEHMUSMETSÄ	11
5. KIRSTILÄN TAMMIKUMPARE	12
6. VILLAN TAMMIREUNUS	13
7. KUIVALAHDEN TAMMIMÄKI	14
8. KUNNAISTEN JALOPUUMETSÄ	15
9. LAPILAN KESKIOSAN JALOPUUMETSÄ	16
10. LAPILAN TAMMISAAREKE	17
11. LAMMEN JALOPUUMETSÄ	18
12. RUUHIMÄEN LEHMUSLEHTO	19
13. VENKAN LEHMUS-PÄHKINÄPENSASLEHTO	20
14. MURIKON PÄHKINÄPENSASLEHTO	21
15. UPALINGON PÄHKINÄPENSAIKKO	22
16. LAPILAN KESKIOSAN PÄHKINÄPENSASLEHTO	23
17. RUUHIMÄEN PÄHKINÄPENSASLEHTO	24
18. VIIALANJÄRVEN TERVALEPPÄKORPI	25
19. RUUHIMÄEN TERVALEPPÄKORPI	26
20. SIKAKARIN HIEKKARANTA	27
21. PITKÄLUODON HIEKKARANTA	28
22. PITKÄLUODON ETELÄINEN HIEKKARANTA	28
23. ALI-KÄKÖLÄN KATAJAKETO	29
24. MIEKKULAN KATAJAKETO	30
25. ISOKYLÄN KATAJAKETO (1)	31
26. ISOKYLÄN KATAJAKETO (2)	32
27. ISOKYLÄN KATAJAKETO (3)	33
28. KUOKKAPELLON TAMMET	34
Metsälain 10 §: monimuotoisuuden säilyttäminen ja erityisen tärkeät elinympäristöt	34
Suojeltaviksi esitettävät alueet	35
29. MURIKON PURO	35
30. AJOLAHDEN NORO	36
31. MIEKKULAN LAMPI	37
32. NIKULANVUOREN ITÄPUOLINEN LAMPI	38
33. KESKITALON LAMPI	38
34. KUPARIVUOREN LAMPI	39
35. LUIKKION PÄHKINÄPENSASLEHTO	40
36. TAIMON TAMMIMETSÄ	41
37. YLI-KÄKÖLÄN RANTALEHTO	42

38. METSÄ-JUKOLAN RANTALEHTO	43
39. METSÄ-JUKOLAN KESKIMMÄINEN LEHTO	44
40. METSÄ-JUKOLAN LÄNSIPUOLINEN LEHTO	45
41. KOTKAN LEHTO	46
42. PITKÄNRAUMAN LEHTO	47
43. RUUHIMÄEN TERVALEPPÄLEHTO	48
44. MANSIKAN LEHTO	49
45. AJONPÄÄN JYRKÄNNE JA ALUSMETSÄ	50
46. YLI-KÄKÖLÄN PÄHKINÄPENSASLEHTO	51
47. HYYPIÖNVUOREN JYRKÄNNE JA ALUSMETSÄ	52
48. NIKULANVUOREN JYRKÄ RINNE	53
49. VENKAVUORI	54
50. HAANVUOREN KALLIO	55
51. AJONPÄÄN KALLIOALUE	56
52. YLI-KÄKÖLÄN KALLIOKETO RANNASSA	56
53. YLI-KÄKÖLÄN KALLIO	57
54. MIEKKULAN KALLIO	58
55. VIIALAN LINNAVUORI	59
56. AJONPÄÄN LOHKAREIKKO	59
57. KIRSTILÄN SOISTUMA	60
58. METSÄLÄN SUO	61
59. LATONPÄÄN SUO	61
60. VIIALANJÄRVEN RANTALUHTA	62
61. METSÄJÄRVEN RANTALUHTA	63
62. KUPARIVUOREN PIENI SUO	64
63. LATONPÄÄN RAPA KIVILOHKAREIKKO	64
Muita huomionarvoisia kohteita	65
1. Hakapellon peltosaareke	65
2. Luikkionvuoren pohjoispuolen onkaloinen rinne	65
3. Kuparivuoren kalliot ja Raumakari	65
4. Kuparivuoren kulttuurilehto	65
5. Ajolahden noron itäpuoleinen metsä	65
6. Herttulanlahteen laskeva kalliopuro	65
7. Ali-Käkölän peltosaareke	65
8. Harjun katajaketosaarekkeet	65
9. Kuivalahden rantalehto	66
10. Peltolan katajainen pelto	66
11. Kirstilän lehdestetyt koivut	66

JOHDANTO

Vuoden 1997 alusta voimaan tulleen luonnonsuojelulain yhtenä tavoitteena on luonnon monimuotoisuuden ylläpitäminen (luonnonsuojelulaki 1 §). Laissa onkin määrätty suojeltaviksi luonnontilaiset tai luonnontilaisiin verrattavat alueet, jotka edustavat yhdeksää maassamme tavattavaa luontotyyppiä (luonnonsuojelulaki 29 §). Uudella metsälaiilla pyritään säilyttämään metsien biologinen monimuotoisuus samalla kun turvataan metsien hyvä tuotto (metsälaki 1 §). Vesilaiilla voidaan suojella mm. luonnontilaisena pysyneitä pienvesiä (vesilaki 17 a §).

Lakiuudistusten aikoihin myös kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen asema luonnonsuojeluasioissa on vahvistunut. Nyt kunnan ympäristöasioista vastaavalle on varattava tilaisuus tulla kuulluksi mikäli esim. kunnan uusien hankkeiden toteutumisella on olennainen merkitys luonnonsuojelun kannalta (ympäristönsuojelun hallinnosta annettu laki 10 § 2 momentti).

Naantalissa sijaitsevien luonnonsuojelu-, metsä- ja vesilakien nojalla suojeltavien luontokohteiden inventointi toteutettiin kaavoitus- ja ympäristölautakunnan toimeksiannosta. Selvityksen laati T:mi Luonto- ja maisematutkimus Lehtomaa. FM Leena Lehtomaa vastasi selvityksen suunnittelusta, numeerisesta kartta-aineistosta ja raportin sisällöstä, fil.yo Sari Rantala maastotöistä ja raportin sisällöstä sekä metsätalousinsinööri Lasse Rantala osasta maastotöitä. Naantalın kaupungin puolelta selvityksen etenemistä valvoi ympäristösihteeri Marjut Taipaleenmäki. Tekijöiden toivomus on, että arvokkaita luontokohteita esittelevään raporttiin tutustuisivat kaupungin viranomaisten lisäksi myös itse naantalilaiset. Näin edistetään samalla yhtä uuden luonnonsuojelulain tavoitteista, so. luonnontuntemuksen ja yleisen luonnonharrastuksen lisääminen (luonnonsuojelulaki 1 §).

Peruskartat: © Maanmittauslaitos, lupanro 140/VASU/97

TUTKIMUSMENETELMÄT

Taustatiedot ja inventoinnin perusta

Naantalın luontoa ovat aikaisemmin tutkineet mm. Nironen (1991) ja Routio (1993). Taustatietoja saatiin myös valtakunnallisesta kalliotutkimuksesta (Heikkinen & Husa 1994), useista kaavoitusta varten laadituista selvityksistä (mm. Karilas 1991) sekä Lounais-Suomen ympäristökeskuksen suojelualuekisteristä.

Selvityksen tavoitteena oli löytää Naantalın kaupungin alueelta ne luonnontilaiset tai luonnontilaisen kaltaiset alueet, jotka täyttävät joko luonnonsuojelulain, metsälain tai vesilain mukaiseen suojeluun tarvittavat perusteet. Alueiden rajauksissa noudatettiin kunkin lain ja asetuksen määrittämiä kriteereitä. Metsien erityisen arvokkaiden elinympäristöjen tunnistamisessa käytettiin apuna maastotyöpasta (Soininen 1997). Selvityksen tekijät osallistuivat myös Lounais-Suomen metsäkeskuksen järjestämään avainbiotooppien tunnistamista käsittelevään koulutukseen. Luonnonsuojelulain luontotyyppien määrittämiseen löytyi tarkennuksia Alasen (1997) laatimasta muistiosta "Luontotyytit luonnonsuojeluasetuksessa". Lisäksi käytettiin Perin-nemaisemien inventointiohjeita (Pykälä jne. 1994), Käytännön metsätyyppiopasta (Lehto & Leikola 1987), Retkeilykasviota (Ahti et al 1986) ja Suotyyppiopasta (Laine & Vasander 1990). Projektin kuluessa tehtiin yhteistyötä sekä Lounais-Suomen ympäristökeskuksen että Turun kaupungin ympäristöviraston kanssa.

Kohteiden yleiskaavatilanne tarkistettiin seuraavista hyväksytyistä kaavoista: Pohjoisten alueiden osayleiskaava (hyv. Ym:ssä 23.6.1993), Viiala-Kukolan osayleiskaavan tarkistus (hyv. Ym:ssä 14.4.1993) ja Naantalın yleiskaava 1981-2000 (hyv. Sisäasiainministeriössä 22.7.1983).

Maastotyö

Maastotyö tehtiin kesä-syyskuun välisenä aikana. Luonnonsuojelulaille jo suojellut alueet jätettiin tarkastelun ulkopuolelle. Aikaisemmissa selvityksissä arvokkaiksi todetut kohteet tarkastettiin, inventoitiin ja rajattiin mikäli kyseisen lain ja asetuksen kriteerit täyttyivät. Usein tällaisten kohteiden lähimaastosta löytyi muitakin vastaavia alueita. Etenkin lehtokohteiden rajauksia tarkennettiin kesän aikana useita kertoja. Kaikki peruskartalta havaitut lähteet, purot, lammet, ojittamattomat suot ja korkeat jyrkänteet käytiin tarkistamassa. Katajaa kasvavat peltosaarekkeet ja pellon laiteet käytiin läpi. Merkittävät kallioalueet ja niiden alaosat tutkittiin. Ennalta tuntemattomille alueille tehtiin tarkastuskäyntejä.

Luonnonmaan koillisosissa on hiljattain korjattu puuta laajoilta alueilta. Nämä alueet jätettiin tarkastelun ulkopuolelle. Suurin osa Naantalın merialueen pienistä saarista jätettiin myös tarkistamatta. Aiempien selvitysten mukaan saarilla saattaa esiintyä metsälain vajaatuottoisia kallioalueita. Lisäksi Pakinaisten saarella tiedetään olevan arvokkaita tammimetsiä. Puutarha-alueilla tai navetan läheisyydessä sijaitsevia pieniä lampia ei tarkastettu. Sen sijaan kaivamattomista tai ojittamattomista lammista tehtiin kuvaukset. Usein kartalla näkyvä lampi on muuttunut avovedettömäksi soistumaksi. Rantaluhdat ja varsinaiset suot on lähes kaikki ojitettu. Ojat ovat paikoin jo umpeutuneet ja alueet palautumassa luonnontilaisen kaltaiseksi. Tällaisten kohteiden inventoinnissa kiinnitettiin erityistä huomiota luontotyyppien alueelliseen harvinaisuuteen.

Muutoin työssä keskityttiin alueiden luonnontilaisuuteen, puuston ikään ja jatkumoon (nuorten, vanhojen, kuolleiden ja kuolevien puiden osuus) sekä kenttäkerroksen lajistoon. Alueiden rajaukset piirrettiin maastossa peruskartalle tai suurennokselle kohteen koosta riippuen. Alueille ei ollut mahdollista rajata suojavyöhykettä.

Luonnonsuojelulaisissa ja -asetuksessa on esitetty varsin tarkat ja käyttökelpoiset kriteerit luontotyyppien tunnistamiseksi. Perusteiden mukaan luonnonsuojelulain kohteen on oltava pienialainen ja ympäristöstään selvästi erottuva. Yleensä rajat mukautuvat maiseman luonnollisiin topografisiin ääriivoihin kuten korkeuskäyriin, meren rantaan tai pellon rajaan.

Jalopuumetsät ja pähkinälehdot on rajattu vähintään puiden / pensaiden korkeuden levyisen matkan päähän reunimmaisista yksilöistä siten, että mukaan tulevat esiintymän alueella vallitsevat kasvillisuustyyppit kokonaisuudessaan (mikäli ne poikkeavat ympäristössä yleisesti esiintyvistä tyypeistä). Tyyppi, jossa jalopuita ja pähkinäpensaita esiintyy molempia on määritelty ensisijaisesti jalopuumetsäksi.

Katajakedot on rajattu ottamalla huomioon perinteisen maankäytön ja maiseman luonnolliset rajat. Katajakedolla edellytetään esiintyvän katajaa "maisemallisesti merkittävässä määrin" eli vähintään parikymmentä kookasta yksilöä.

Tervaleppäkorpiin on rajattu puuston korkeutta vastaava vyöhyke kostean pienilmaston turvaamiseksi. Alueella on edellytetty olevan iäkkään tervalepikon aluskasvillisuutena luhtakasvillisuutta sekä mätäspinoilla kookkaita saniaisia. Lisäksi alueiden on oltava sen kokoisia, että niihin voi muodostua suojaisia kostea pienilmasto. Rannikkoalueella yleiset mesiangervoaltaiset rehevät tervalepikot eivät ole luonnonsuojelulain mukaisia tervaleppäkorpia.

Luonnonsuojelulain tarkoittamia merenrantaniittyjä ei lukuisista ennakkotiedoista huolimatta löytynyt. Ruovikkoalueiden reunoilla esiintyi jäänteitä monilajisista matalakasvuisista niityistä. Ruovikoituminen näyttää olleen viime vuosina hyvin nopeaa.

Metsälain mukaisista kohteista ongelmallisinta oli rehevien lehtolaikkujen rajaaminen. Vanhojen kuusikoiden alla sijaitsevien lehtojen aluskasvillisuus on

paikoin olematon varjostuksen vuoksi. Metsälain 10 § tarkoittama "karukkokankaita puuntuotannollisesti vähätuottoisemmat hietikot, kalliot, kivikot, louhikot, vähäpuustoiset suot ja rantaluhdat" pitää sisällään varsin laajoja aloja. Erityisesti "vajaatuottoiset kalliot" tuotti rajausongelmia Naantalın kaltaisessa kallioisessa rannikkokunnassa. Kaikkia kallioalueita ei ole tarkoituksenmukaista kuvata avainbiotoopeiksi, ovathan alueet suurelta osin jopa puuttomia. Kallioalueet valikoitiin painottamalla kohteiden "muusta ympäristöstä selvästi erottuvuutta ja pienialaisuutta". Mukaan on siis otettu kallioketoja ja muuten lajistoltaan rikkaita kallioalueita sekä toisaalta maaston muodoiltaan selvästi ympäristöstään erottuvia korkeita kalliomäkiä (näköalakallioita).

Todennäköisesti Naantalın alueelta löytyy lisää avainbiotooppeja kuten kallioalueita ja pieniä kallioisistumia. Maastossa kuivana aikana lähteiden, tihkupintojen ja norojen havaitseminen on vaikeaa yhden käyntikerran perusteella.

TULOKSET

Suojeltaviksi esitettävien alueiden karttarajaukset on merkitty kohdekuvausten yhteyteen. Liitteenä olevan yleiskartan tarkoituksena on auttaa lukijaa paikallistamaan kohteet, joten rajaukset tässä kartassa ovat epätarkkoja. Tarkat rajaukset on toimitettu Naantalın kaupungille myös numeerisena Mapinfo -kartankäsittelyohjelmalla piirrettyinä. Luonnonsuojelulain osalta alueiden rajojen määrittelypäätökset tekee alueellinen ympäristökeskus (luonnonsuojelulaki 30 §), tyyppien 1-3 osalta yhteistyössä metsäkeskuksen kanssa. Metsälain toteutumista erityisen tärkeiden elinympäristöjen osalta valvoo metsäkeskus (metsälaki 25 §). Ainoa vesilain perusteella suojeltava kohde on osa laajempaa, metsälain nojalla suojeltavaksi esitettävää Murikon puroa (kohde 29).

Kohdekuvausten yhteyteen merkityllä huomionarvoisella lajistolla on haluttu korostaa alueiden kasvistollisia arvoja. Metsälain kohteissa lihavoidulla merkityt tunnuslajit indikoivat vahvasti kyseistä biotooppia.

Luontotyyppien esiintyminen

Rajatut luontotyypit ovat määritelmän mukaisesti pienialaisia ja selvärajaisia. Joskus luonnonsuojelulain mukaisen jalopuumetsän tai pähkinäpensaslehdon vieressä on metsälain mukainen rehevä kohde, joka muodostaa hyvän suoja-alueen arvokkaammalle osalle. Usein maaston rakennepiirteistä kuten etelärinteistä tai viljavuudesta johtuen samalla seudulla on useita kohteita.

Joidenkin luontotyyppien esiintyminen on selvästi keskittynyt tietyille alueille. Luonnonmaan lounainen rannikkoalue on kauttaaltaan rehevää ja monin paikoin lehtomaista. Täällä kohteiden rajaus oli paikoin ongelmallista. Jalopuumetsiä tavattiin eniten Luonnonmaan etelärannoilla ja mereen viettävien peltojen reunoilla sekä Lapilan saarella. Usein luontotyyppien tyypillisiä piirteitä esiintyy lähialueilla laajemmaltikin. Pähkinäpensasta ja -lehtoja on Naantalın koillisosassa Murikon alueella runsaasti. Samantyyppiset hajanaiset esiintymät jatkuvat Raision puolella ainakin Järviniityn luonnonsuojelualueella ja Vuotamanmäessä.

Maisemallisesti vaikuttavaa katajien runsautta on Luonnonmaalla Isokylän peltojen laidoilla ja saarekkeilla. Katajikon runsaus johtuu paitsi kasvupaikan edullisuudesta myös perinteisen maatalouden maisemaa hoitavasta vaikutuksesta. Osittain katajat ovat saaneet kilpailuetua voimalinjasta, jonka alla hoitotoimin pidetään muu puusto poissa. Tien nimi 'Katavaistentie' vihjaa katajien kuuluneen maisemaan kauan.

Naantalin luhtarantaiset pienet järvet sijaitsevat lähekkäin Luonnonmaan keskiosassa. Luonnonmaan pohjoisosasta löytyi lähinnä vajaatuottoisia kallioita ja kalliosoistumia. Lammet sijaitsevat usein vanhan asutuksen lähipiirissä. Ne on yleensä kaivamalla muutettu karjalle tai virkistyskäyttöön sopivammiksi.

Lapilan saari on erityismaininnan arvoinen rikkaan ja osin koskemattoman luontonsa ansiosta. Alue sijaitsee Ruissaloa vastapäätä. Saarelta löytyi jalopuumetsiä, pähkinäpensaslehtoja, luonnontilaisia hiekkarantoja, tervaleppäkorpi ja metsälain tarkoittamia reheviä lehtolaikkuja. Rantaniityt ovat nopeasti edenneen ruovikoitumisen vuoksi kasvaneet umpeen.

Lapilan kartano puutarhoineen on valtakunnallisesti arvokas kulttuurihistoriallinen kohde 1500-luvulta. Perinnelajistoa esiintyy kartanon lähialueilla.

Luonnonsuojelulain 29 §: suojellut luontotyypit

Seuraaviin luontotyyppihin kuuluvia luonnontilaisia tai luonnontilaiseen verrattavia alueita ei saa muuttaa niin, että luontotyypin ominaispiirteiden säilyminen kyseisellä alueella vaarantuu:

luontaisesti syntyneet, merkittävilta osilta jaloista lehtipuista koostuvat metsiköt;

pähkinäpensaslehdot;

tervaleppäkorvet;

luonnontilaiset hiekkarannat;

merenrantaniityt;

puuttomat tai luontaisesti vähäpuustoiset hiekkadyynit;

katajakedot;

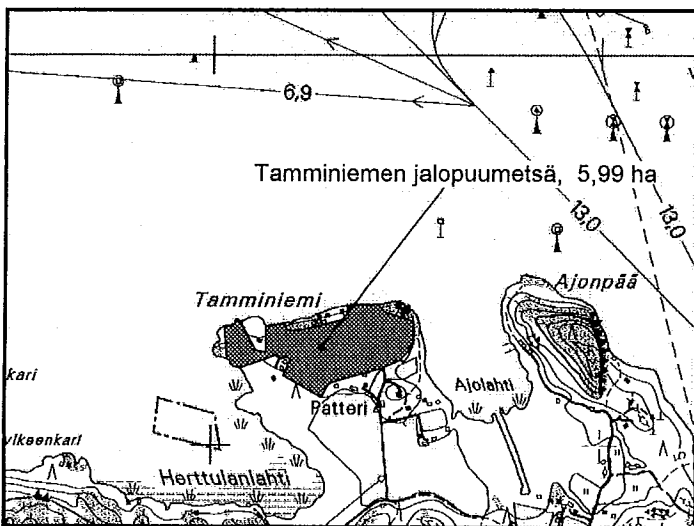
lehdesniityt; sekä

avointa maisemaa hallitsevat suuret yksittäiset puut ja puuryhmät.

Asetuksella annetaan tarkempia säännöksiä 1 momentissa tarkoitetuista luontotyypeistä.

Suojeltaviksi esitettävät alueet

1. TAMMINIEMEN JALOPUUMETSÄ

LUONTOTYYPPI:

jalopuumetsä

SIJAINTI: Luonnonmaan kaakkoiskärjessä

RAJAUS: alue rajautuu pohjoisessa mereen, pieneen kuivaan mäntykankaaseen ja mökkien pihapiireihin. Koilliskulmassa raja kulkee haavikon reunaan pitkin, kaakkoispuolella luontevana rajana on pellon reuna. Etelässä kuusivaltainen metsä rajautuu taas pihapiireihin. Eteläinen

pelto on otettu mukaan siltä osin kuin aluskasvillisuus on lehtomaista.

YLEISKUVAUS: Tamminiemen kalliomäkeä ympäröivä jalopuuvaltainen kuiva lehtometsä on mainittu lehtojensuojeluohjelmassa maakunnallisena kohteena. Alue on paikoin puhdasta lehmuksen ja tammien muodostamaa jalopuumetsää. Osa tammista on iäkkäitä ja mahdollisesti osittain lehdestyksen muotoilemia. Lehmukset muodostavat tiheää vesaikkoa kivikkoisella rinteellä. Tien eteläpuolella ja niemen

kärjessä on puustossa myös havupuita ja haapaa. Kenttäkerroksen kevätlajit kukkivat erittäin runsaina. Alueen itäreunassa on kasvistoltaan lajirunas kallioketo. Itse kalliomäet ovat karua kalliomännikköä.

Kivikkoisen eteläreunan juurella kulkee tie niemen läpi. Rannoilla on neljä kesäasumusta sekä työväenopiston kesäpaikka.

KASVILLISUUS:

1) luonnontilainen jalopuulehto

puusto: näkyvimmän osan muodostavat tammi ja lehmus, joita alueella kasvaa kumpaakin yli sata. Vaahteran runkopuita on joukossa yli 20 kpl/ha. Kallion lakiosan etelärinteen ja tien väliin sijoittuva kivikkoisen rinne on puhtainta ja luonnontilaisinta jalopuulehtoa. Alueella on runsaasti maata pitkin kulkevia lehmuksen vesoja. Tien vierustoilla kasvaa muutamia todennäköisesti lehdestyksen muotoilemia tammivanhuksia. Tien eteläpuolella metsä on sekapuustoista, erityisesti kuusi ja entisellä pellolla haapa runsastuvat.

Hyönteis- ja sienilajiston kannalta keskeisiä ovat maatuvat lehtipuunrungot, joita alueella on muutamia. Myös täysin puruksi hajonneita tammien kantojen jäänteitä löytyy alueelta. Puissa kasvoi mm. taulakääpää, rikkikääpää ja pakurikääpää.

pensaskerros: lehmuksen vesojen lisäksi runsaasti taikinamarjaa sekä paikoin katajia ja lehtokuusamaa. Paikoin kasvaa pähkinäpensaita.

kenttäkerros: tyypillistä kuivan lehdon kasvillisuutta. Kieloa esiintyy suurina kasvustoina. Mustikka, metsäkastikka ja lehtonurmikka sekä syyälinnunherne, valkovuokko ja nuokkuhelmikka ovat yleisiä. Paikoin esiintyy sinivuokkoa, sormisaraa, valkolehdokkia ja mustakonnanmarjaa. Eteläreunan entisen pellon rajalla kasvaa harvinaisemmista lajeista mäkilehtolustetta ja rantahirvenjuurta. Länsipuolen lohkarisilla kivillä kasvaa paikoin paksu sammalmatto.

2) hoidettu tammimetsä

puusto: puistomaisen hoidettua työväenopiston tontilta niemen kärkeen. Isot tammet ovat vahvaoksaisia ja joukossa on rauduskoivua sekä mäntyä. Alikasvos on niukka. Rannassa on tervaleppärivi.

pensaskerros: niukka.

kenttäkerros: ruohoinen. Alueella kasvaa mm. tuoksusimaketta, kevätesikkaa, valkovuokkoa, kieloa, metsäapilaa ja niittyleinikkiä.

3) kalliokasvillisuus

puusto: matala harva kalliomännikkö

pensaskerros: muutama kataja ja matala pihlaja kallion laella

kenttäkerros: tavanomaista poronjäkälytyypin lajistoa. Kallion länsirinteellä on kallioketo, jonka lajistoon kuuluu tavanomaista parempiakin lajeja, mm. sikoangervo, kalliokielo, ketomaruna, keltamatara, hietalemmikki, mäkikuisma, karvakiviyrtti ja valkolehdokki.

HUOMIONARVOINEN LAJISTO: rantahirvenjuuri, mäkilehtoluste, karhunkierto, sikoangervo, ketomaruna, tammi, lehmus, vaahtera, pähkinäpensas

UHANALAISET LAJIT:-

LUONNONTILAISUUS: lähes luonnontilainen metsä lienee luontaisesti syntynyt. Perinnelajien runsaus alueen itäreunalla viittaa aikaisempaan laidunkäyttöön.

Alueen keskiosasta on hiljattain raivattu vesakkoa ja katkottu oksia mökille vievän polun ympäriltä. Työväenopiston kesäasunnon rannassa on kookkaiden tammien ympäriltä kasvillisuus pidetty matalana useita vuosia. (osa-alue 2 hoidettu tammimetsä)

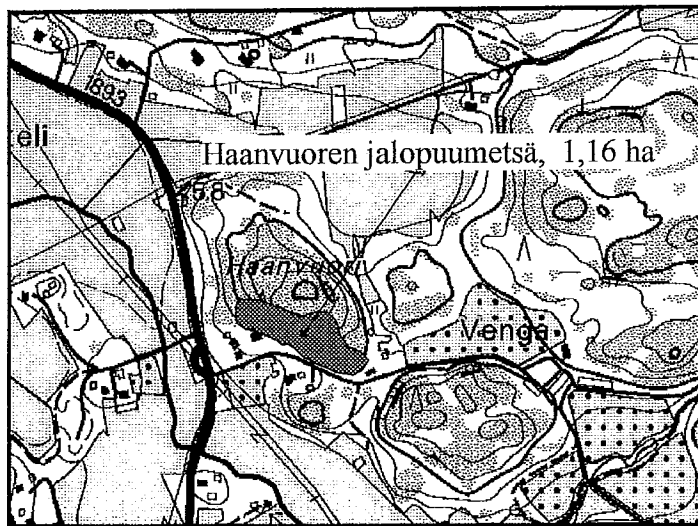
PERUSTELUT: alueella on yli sata vähimmäismitat täyttävää runkomaista jalopuuta (tammia, lehmuksia ja vaahteroita). Puusto on vaihtelevan ikäistä ja pääosin luonnontilaista.

HOITOSUOSITUKSET: kuusettumisen estäminen tarvittaessa.

YLEISKAAVA: vesiliikenteen alue (LV 1)

AIEMMAT TIEDOT: valtakunnallinen lehtojensuojeluohjelma (Komiteamietintö 1988:16), Rautiainen 1990, Nironen 1991

2. HAANVUOREN JALOPUUMETSÄ

LUONTOTYYPPI:

jalopuumetsä

SIJAINTI: Naantalin koillisrajan lähellä Venkan alueella, Haanvuoren etelärinteellä.

RAJAUS: alue rajautuu etelässä tienvarsiojaan, lounaassa pihaan, lännessä hakattuun kalliomännikköön ja muualla kallioihin.

YLEISKUVAUS:

Haanvuoren lounaispuolella jyrkän kallion etelärinteellä männyn, lehmusten ja

tammien muodostama metsikkö. Rehevimmältä kohdaltaan kasvillisuustyyppi on kivikkoalvejuuren luonnehtimaa kallionaluslehtoa. Ympärillä on lehtomaisen kankaan vyöhyke. Pääosa alueesta on kuivahkoa kalliomännikköä. Alueen eteläreunalla on ojan kaivuussa läjitettyä maata.

KASVILLISUUS:

1) jyrkänteen aluslehto

puusto: mänty on yleisin puulaji, eri ikäistä haapaa on myös runsaasti. Runkomaisia lehmuksia ja tammia on yhteensä noin kolmekymmentä. Kaksi tammista on hyvin iäkkäitä. Alikasvoksessa on runsaasti haapaa ja nuoria tammia.

pensaskerros: niukalti lehtokuusamaa ja taikinamarjaa. Nuorehkoja pähkinäpensaita on kymmenkunta.

kenttäkerros: kallioseinämän läheisyydestä kasvillisuustyyppi on kivikkoalvejuuren luonnehtimaa lehtoa. Ympärillä on lehtomaisen kankaan vyöhyke, jossa vallitsevina lajeina ovat metsäkastikka, mustikka ja kielo seassaan nuokkuhelmikkää, sinivuokkoa ja syyälinnunhernettä.

2) kalliorinne

puusto: mäntyvaltainen.

pensaskerros: portaittain kohoavalla kallion jyrkänteellä kasvaa useita pensasmaisia lehmuksia ja pihlajia sekä katajaa.

kenttäkerros: pääosa alueesta on kuivahkoa kalliomännikköä (mustikka, metsälauha). Muita lajeja ovat mm. lampaannata, käärmeenpistonyrtti, kalliokielo, kielo, isomaksaruoho ja kallioimarre.

HUOMIONARVOINEN LAJISTO: käärmeenpistonyrtti, lehmus, pähkinäpensas, tammi

UHANALAISET LAJIT: -

LUONNONTILAISUUS: lehtomaiselta kohdaltaan metsikkö antaa hoidetun vaikutelman. Tammien tasaikäisyys ja kuusen niukkuus ovat mahdollisesti hoidon

seurausta. Parhaan lehmuksen viereisessä tammessa on kyltti josta teksti on kulunut pois. Alueella on kuitenkin runsaasti eri ikäisiä lahoavia lehtipuun rankoja ja oksien kappaleita.

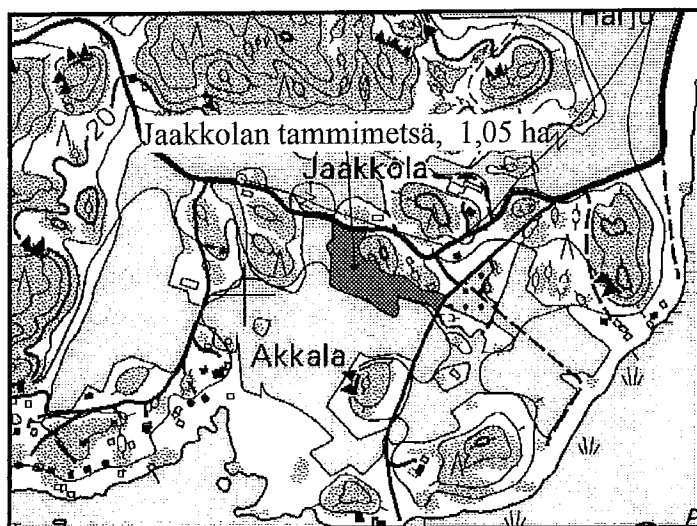
PERUSTELUT: alueella on vähimmäismitat täyttäviä runkomaisia lehmuksia neljätoista ja tammia kolmetoista. Puusto on luonnontilaisen kaltaista. Alueella on kuitenkin runsaasti eri ikäisiä lahoavia lehtipuun rankoja ja oksien kappaleita

HOITOSUOSITUKSET: ei toimenpiteitä, mutta kuusettumisen estämiseen on syytä varata mahdollisuus. Tällä hetkellä alueella on vain pari isoa kuusta.

YLEISKAAVA: Maa- ja metsätalousvaltainen alue (M)

AIEMMAT TIEDOT: -

3. JAAKKOLAN TAMMIMETSÄ

LUONTOTYYPPI:

jalopuumetsä

SIJAINTI: Luonnonmaan eteläosassa

RAJAUS: rajautuu selväpiirteisesti peltoihin, tiehen ja hoidettuun piha-alueeseen.

YLEISKUVAUS: rantaan viettävän peltoalueen reunassa on yli sadasta kookkaasta tammesta koostuva hoidettu metsä. Alikasvos on matala. Kenttäkerros on lajirunsasta kuivan lehdon

lajistoa. Alueen pohjoispuoleisella mäellä on kalliokasvillisuutta ja tammia. Alueen länsireunassa on betonirengas.

KASVILLISUUS:

puusto: kookkaita tammia ja kallion läheisyydessä hieman mäntyjä. Alikasvos koostuu alle metrin mittaisia pihlajan ja tammen taimista. Joukossa on muutama vaahteran ja saarnen taimi.

pensaskerros: niukasti taikinamarjaa ja katajia.

kenttäkerros: lajisto on runsas. Vallitsevia ovat valkovuokko, mustikka, kielo sekä lehtoheinät lehtonurmikka ja nuokkuhelmikkä. Lähes lehtoniittymäisen runsaana esiintyy paikoin kevätesikkoa. Keväisestä valoisuudesta hyötyvät myös sinivuokko, syyälinnunherne ja kevätpiippo. Muita lajeja ovat mm. sikoangervo, ahomansikka, metsäapila, sormisara, valkolehdoikki, lillukka ja nurmitädyke.

HUOMIONARVOISET LAJIT: kevätesikko, sikoangervo, saarni, tammi, vaahtera

UHANALAISET LAJIT: alueelta on vanha ruotsinpihlajanäyte (VS: E) Turun yliopiston kasvimuseossa

LUONNONTILAISUUS: alue on kasvuolosuhteiltaan tammelle edullinen, joten puusto lieneekin luontaisesti syntynyttä. Nykyisin hoidetussa tammikossa on muutamia iäkkäitä puita.

PERUSTELUT: todennäköisesti luontaisesti syntynyt iäkäs tammikko, jonka alla on runsas taimiaines. Aluskasvillisuus osoittaa maaperän rehevyyttä. Mikäli puuston annetaan palautua luontaiseksi, täydentää alue hyvin Luonnonmaan etelärannikon lähekkäisten eri-ikäisten jalopuumetsikköjen jatkumoa.

HOITOSUOSITUKSET: Annetaan kehittyä alueelle luontainen alikasvos. Pellon oja alueen ympäriltä ei syvennetä.